

Biuletyn Liturgiczny

Archidiecezji Białostockiej

Liturgia jest jedną z podstawowych rzeczywistości Kościoła, bo w niej urzeczywistnia się on najpełniej. Jako dzieło Chrystusa jest również czynnością Jego Kościoła. Urzeczywistnia ona i ukazuje Kościół jako widzialny znak jedności Boga i ludzi. W liturgii włącza się wiernych w nowe życie wspólnoty. Zakłada świadome, czynne i owocne uczestnictwo wszystkich. Nie wyczerpuje jednak całej działalności Kościoła. Nic więc dziwnego, że zauważono podczas spotkań członków Komisji Liturgicznej potrzebę omawiania niektórych spraw, aby służył pogłębianiu naszej liturgicznej wiedzy.

Mamy nadzieję, że te zagadnienia, które będą publikowane staną się przyczynkiem mobilizującym do prywatnego zgłębiania dokumentów posoborowych Kościoła, by liturgię poprawnie celebrować.

Podczas zebrania Komisji Liturgicznej zostały poruszone następujące zagadnienia:

- 1. Materia Eucharystii.** Dnia 6 marca 2013 r. Biskupi polscy przyjęli *Wskazania w sprawie materii Eucharystii*, które zostały znowelizowane w październiku 2015 r. Również Kongregacja Kultu Bożego i ds. Sakramentów w czerwcu 2017 r. skierowała do Biskupów *List ogólny na temat chleba i wina do sprawowania Eucharystii*. Z związku z powyższym **zakazane jest używanie hostii-komunikatów oraz wina, gdzie prawdziwość i pochodzenie jest wątpliwe**. Przepisy związane z materią eucharystyczną jasno stwierdzają, że „chleb, którego używa się przy sprawowaniu Najświętszej Ofiary eucharystycznej, powinien być niekwaszony, czysto pszenny i świeżo upieczony, tak aby nie było żadnego niebezpieczeństwa zepsucia” (*List ogólny* nr 3a). W *Liście ogólnym* nr 3b czytamy: „wino, jakiego używa się przy sprawowaniu Najświętszej Ofiary eucharystycznej, powinno być naturalne, czyste i nie zepsute, bez domieszki obcych substancji”. Duszpasterze powinni zaopatrywać się w hostie i wino tylko u certyfikowanych sprzedawców. Przy zakupie hostii-komunikatów i wina należy zwrócić uwagę na to, aby na każdym opakowaniu, czy butelce była umieszczona informacja odnośnie ważnego certyfikatu. W związku ze zwiększającą się liczbą osób chorych na celiakię, które nie mogą spożywać glutenu, biskupi przypominają, że „hostię całkowicie pozbawione glutenu są materią eucharystyczną nieważną”. Biskupi polscy zalecają aby osoby takie przyjmowały komunię pod postacią wina. W takim przypadku nie potrzebują specjalnego zezwolenia ze strony władzy kościelnej. Jeśli jednak pragną przyjmować komunię pod postacią chleba, muszą otrzymać pisemną zgodę od Biskupa diecezjalnego na przyjmowanie komunii pod postacią hostii niskoglutynowych (por. *List ogólny* nr 4a).

Lista produktów zatwierdzonych przez Komisję Episkopatu Polski:

Komisja Liturgiczna

- **Vin-Bad Michał Kachel-Tujdowski (licencja ważna do dnia 15 maja 2023 r.)**
ul. Pionierów 48, 62-510 Konin, tel. 63 246 16 16, kom. 531 46 16 16, e-mail: biuro@vin-bad.eu, www.vin-bad.eu

Oferowane wina mszalne:

- Grauburgunder Kabinett trocken (pinot gris) 2011 rok
- Müller-Thurgau Kabinett 2014 rok
- Weissburgunder Kabinett trocken (pinot blanc) 2011 rok
- Chardonnay Spätlese trocken 2011 rok
- Abbas-Romagna Albana DOCG 2017 dolce
- Monachus-Romagna Trebbiano DOC 2017 secco

- **Przeworskie winnice (licencja ważna do dnia 19 maja 2020 r.)**
ul. Kopernika 68, 37-200 Przeworsk

Oferowane wina mszalne:

- Paulina
- Zofia
- Agnieszka

- **Michał i Daniel Dąbrowscy**
Bracia Dąbrowscy Sp. J., ul. Potażowa 41A, 02-400 Warszawa

Oferowane wino mszalne:

- wino Sanctus Joannes (DO Valencia)

Komunikanty i hostie do sprawowania Eucharystii

- Klasztor Sióstr Benedyktyn w Drohiczynie n/Bugiem (ul. Benedyktyńska, 17-312 Drohiczyn n/Bugiem) – data ważności licencji nie została określona,
- Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Białej (ul. Sienkiewicza 18, 09-411 Biała) - data ważności licencji nie została określona,
- CHARISTIA Łukasz Cieślik Spółka Jawna w Kozach (ul. Kalinowa 10, 43-340 Kozy) - licencja ważna do 31.12.2018 r.
- Firma posiada także licencję na wypiek hostii i komunikantów niskoglutenowych – licencja ważna do 31 grudnia 2020 r.
- Christ Sp. z o.o. (Czarnochowice 171, 32-020 Wieliczka) - licencja ważna do 31.12.2021 r. Firma posiada także licencję na wypiek hostii i komunikantów niskoglutenowych.
- Opłatki i komunikanty. Nakonieczni s.c. (ul. Głęboka 9, 21-050 Piaski) - data ważności licencji nie została określona.

- Zgromadzenie Sióstr Świętej Jadwigi (44-178 Przyszowice, ul. Parkowa 9) – licencja ważna do 7 kwietnia 2021 r.

2. Świadek bierzmowania. Jednym z praktycznych problemów duszpasterskich, który pojawia się wśród ludzi młodych, przygotowujących się do sakramentu bierzmowania, jest trudność z doбором odpowiedniego świadka. W obliczu tego problemu kandydaci czasem proszą, by to zadanie wypełniali ich rodzice. Swoją decyzję argumentują, powołując się na przepis zawarty w nr. 5 *Praenotanda* do „Obrzędów bierzmowania”, który wprawdzie stanowi, iż świadkiem tego sakramentu winien być w pierwszym rzędzie chrzestny bierzmowanego „jeśli może być obecny”, nie wyklucza jednak ewentualności powołania innej osoby na świadka bierzmowania, a w dalszych słowach zezwala, by także rodzice osobiście przedstawiali swoje dzieci do bierzmowania. Ten przepis zawiera również *Instrukcja Episkopatu Polski o sakramencie bierzmowania*, z dnia 16 stycznia 1975 roku, która stwierdza: „W razie niemożności przybycia rodziców chrzestnych na uroczystość bierzmowania, można wziąć na świadka bierzmowania inną osobę, która sama przyjęła wszystkie sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, jest religijnie praktykująca i prowadzi życie według zasad wiary. Przepisy liturgiczne zezwalają, żeby w razie braku odpowiedniego świadka sami rodzice przedstawili swoje dziecko”¹. Zestawienie tych norm prawnych w sposób uproszony, prowadzi do wniosku, że rodzice także mogą być świadkiem bierzmowania. Jednakże, gdy kandydaci operacją się na powyższych tekstach, prośba ich spotyka się ze sprzeciwem, formułowanym na podstawie przepisu kan. 874 § 1, 5 w powiązaniu z kan. 893 § 1, która to norma *expressis verbis* zabrania, by funkcję świadka pełnił któryś z rodziców osoby mającej przyjąć bierzmowanie. Czy zatem mamy do czynienia z przepisami prawa kościelnego, które wzajemnie sobie są sprzeczne? Rola funkcji świadka rodziców i nie spójność przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego i „Obrzędów bierzmowania” zostało wyjaśnione w roku 1984 przez Kongregację ds. Sakramentów i Kultu Bożego. Kongregacja wyjaśnia, że nie ma sprzeczności między kan. 892 KPK i nr. 5 *Praenotanda* do „Obrzędów bierzmowania”, a funkcje rodziców i świadków, o których mowa w liturgii bierzmowania różnią się od siebie. Wyraźnie wskazuje się w odpowiedzi, że rodzice bierzmowanego nie mogą być świadkami bierzmowania. Mogą tylko i wyłącznie „przedstawić” swoje dzieci podczas liturgii. Tylko, trzeba zaznaczyć, że owo „przetawienie” o którym mowa jest we wprowadzeniu do „Obrzędów bierzmowania”, to jedynie czynność należąca do rytu bierzmowania, które dokonuje się w ramach obrzędu. Chodzi o poprowadzenie kandydatów bierzmowania do prezbiterium, po ich imiennym wezwaniu każdego z osobna przez proboszcza lub innego kapłana czy katechetę. Rodzice mogą to również uczynić jeśli jest obecny

¹ Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja duszpasterska dotycząca sakramentu bierzmowania*, w: Dokumenty duszpastersko liturgiczne Episkopatu Polski (1966-1998), red. Cz. Krakowiak, L. Adamowicz, Lublin 1999, s. 33, nr 6.

świadek bierzmowania. W sytuacji gdy nie ma świadka (jego obecność nie jest bezwzględnie wymagana przez prawo, kan. 892 stwierdza; „wedle możliwości”) rodzic przedstawiający swoje dziecko nie zastępuje świadka.

- 3. Chrzest w szpitalu.** Intencją Kościoła jest, aby sakramenty były sprawowane w łączności z Eucharystią. Dotyczy to także chrztu, który dla wspólnoty wierzących jest wydarzeniem ważnym i wyjątkowym. Celebracja sakramentu chrztu św. powinna zawsze być celebracją uroczystą i publiczną, dlatego nie może stać się uroczystością prywatną. Zasadniczym miejscem udzielania chrztu dzieciom powinien być kościół parafialny, bo to w nim powinna znajdować się chrzcielnica. Niestety są również sytuacje, które uniemożliwiają udzielenie tego sakramentu w czasie Mszy świętej, co więcej, uniemożliwiają udzielenie chrztu w sposób uroczysty. Jak należy się zachować jeżeli chrzest udzielany jest w szpitalu, czyli tzw. „chrzest z wody” ? **W przypadku konieczności, ważne ochrzcić może każdy człowiek, nawet nieochrzczony, mający właściwą intencję, używając trynitarnej formuły chrzcielnej: *Ja Ciebie chrzczę w Imię Ojca+ i Syna+ i Ducha Świętego.*** Użycie innej cieczy, czy niewypowiedzenie formuły, jak i nie polanie głowy dziecka wodą, spowoduje nieważność chrztu. Należy pamiętać jednak, że gdy jest udzielany chrzest z „wody”, gdy niebezpieczeństwo minie, należy chrzest w kościele uzupełnić o następujące elementy: znak krzyża, egzorcyzm, namaszczenie Krzyżmem świętym, białą szatą, błogosławieństwa. I tego może dokonać tylko szafarz zwyczajny. Rodzice, których dziecko zostało ochrzczone w szpitalu powinni otrzymać zaświadczenie o chrzcie w szpitalu, na podstawie którego dziecko zostaje wpisane w księgę chrztów w swojej rodzinnej parafii.
- 4. Msza św. z modlitwą o uzdrowienie.** Coraz częściej słyszymy o mszach z modlitwą o uzdrowienie, w których przeakcentowany jest aspekt uzdrowienia. Wiele osób bierze w niej udział, często w oczekiwaniu na uzdrowienie fizyczne. Problem pojawia się przede wszystkim ze zrozumieniem istoty Mszy św.. Każda Msza święta w której jako chrześcijanie uczestniczymy jest modlitwą o uzdrowienie, ale nie zawsze modlimy się o nie z wiarą. Żeby nie było wątpliwości, że Jezus uzdrawia w Eucharystii całego człowieka, to należy przytoczyć modlitwę, którą kapłani odmawiają po cichu przed przyjęciem Komunii świętej: "Panie Jezu Chryste, niech przyjęcie Ciała i Krwi Twojej [...] skutecznie leczy moją duszę i ciało". Warto jest przypomnieć Instrukcję z 14 września 2000 roku Kongregacji Nauki Wiary *na temat modlitwy o uzdrowienie*. Z związku z powyższym tzw. modlitwy o uzdrowienie kwalifikują się jako liturgiczne, jeśli są umieszczone w księgach liturgicznych zatwierdzonych przez kompetentną władzę kościelną, w przeciwnym razie nie są liturgiczne. A co za tym idzie należy unikać pomieszania tych wolnych modlitw Nieliturgicznych z celebracjami w ścisłym tego słowa znaczeniu (por. *Normy dyscyplinarne*, w: *Instrukcja na temat modlitw o uzdrowieniu*, Watykan 2000).